
FOLKETINGET

Europaudvalget og Energi-, Forsynings- og Klimaudvalget

EU-konsulenten

EU-note

Til: Udvalgenes medlemmer

Dato: 15. september 2015

Høring om en ny udformning af energimarkedet

I februar 2015 lancerede Kommissionen sin plan om at oprette en Energiunion. I forlængelse af dette har Kommissionen iværksat en høring om den fremtidige udformning af energimarkedet, der rejser en række spørgsmål.¹

Høringen er rettet mod bl.a. de nationale regeringer og parlamenter, relevante interesseorganisationer mv. Der er høringsfrist den 8. oktober 2015, og alle spørgsmål kan findes på Kommissionens hjemmeside.²

Europaudvalget og Energi-, Forsynings- og Klimaudvalget har den 9. september 2015 modtaget et grund- og nærhedsnotat om Kommissionens høringsmeddelelse fra Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet.³

El-markedets udvikling

På Det Europæiske Råd i oktober 2014 blev regeringscheferne enige om EU's 2030-klimamålsætninger. Målene er mindst 40 pct. reduktion af drivhus-

¹ Se KOM(2015)0340.

² Kommissionen hjemmeside om høringen: <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-new-energy-market-design>

³ Jf. hhv. Europaudvalget 2015, KOM (2015) 0340, Bilag 1 og Energi-, Forsynings- og Klimaudvalget 2014-15 (2. samling) EFK Alm.del Bilag 48.

gasemissionerne, mindst 27 pct. vedvarende energi i EU's energiforbrug og mindst 27 pct. forbedring af energieffektiviteten.

Kommissionen vurderer, at andelen af vedvarende energi sandsynligvis skal op på 50 pct. af el-produktionen for at nå disse mål. Derfor skal der skabes bedre muligheder for, at den vedvarende energi kan integreres i el-systemet, på lige fod med den konventionelle el-produktion.

Kommissionen har i forlængelse af præsentationen af Energiunionen bl.a. offentliggjort en meddelelse om, at alle EU-lande i 2020 skal have mindst 10 pct. af deres el-produktion forbundet med deres nabolande. Samtidig har Kommissionen lovet nye lovgivningsinitiativer i 2016, der skal styrke udbuddet af elektricitet.

Både Danmark og EU har i længere tid arbejdet på at liberalisere el-markedet, bl.a. i valget af el-leverandør og brugen af ledningsnettet. Den gradvise liberalisering har haft til formål at skabe et åbent indre marked med bedre koordinering på europæisk niveau og flere krav til systemoperatørerne i Europa.

Høringsdokumentet om udformning af energimarkedet

Kommissionen finder, at der er store udfordringer for energiforsyningen i EU. Derfor efterspørger Kommissionen input til, hvordan el-systemet og el-markederne kan organiseres bedre. Navnlig beder Kommissionen om forslag til, hvordan man kan:

(i) forbedre, hvordan markedet fungerer; (ii) forbedre integrationen af vedvarende energi; (iii) sammenkæde detail- og engrosmarkederne; (iv) styrke den regionale koordination mellem systemoperatører og investeringerne i infrastruktur; (v) udvikle et europæisk perspektiv på udbuddet af energi.

Det indre energimarked

Kommissionen mener, at det kræver en omlægning af energisystemet i EU, hvis man skal fremme energieffektivitet og vedvarende energi. Forudsætningen for dette er en effektiv regulerings- og styringsramme, der mindsker behovet for offentlig støtte til den hjemlige el-produktionskapacitet – de såkaldte kapacitetsmekanismer.

Mere velfungerende el-markeder

Kommissionens mener, at markedet vil fungere bedre, hvis man forbedrer elforsyningen på tværs af grænserne, styrker den såkaldte intradayhandel og

efterspørgslen på el-markedet. Intradayhandelen betegner den handel, som finder sted i selve driftsdøgnet, når markederne for næste dag er lukket.⁴

På sigt er det målet at lagre elektriciteten, når der er overskudsproduktion, og priserne er lave. Den skal frigives, når produktionen er lav og priserne høje, så den variable el-produktion kan udlignes. For at realisere denne målsætning, vil Kommissionen indføre et EU-dækkende system for intradayhandel, der går på tværs af grænserne. Dette er allerede en realitet for day-ahead-handelen, hvor der handles strøm til den følgende dag.

I forlængelse af dette vil Kommissionen fremme investeringer i energiinfrastruktur. Det skal ske gennem Connecting Europe-faciliteten (CEF), struktur-fondsmidler og Kommissionens fond for strategiske investeringer (EFSI).

Sådan tilpasses markedsstrukturen til vedvarende energi

Kommissionen har som målsætning at skabe et investeringsklima, der skal gøre EU-landene til de førende i verden inden for vedvarende energi. Det kræver, at der på udbuds- og efterspørgselssiden findes fleksible markeder med et bredere udvalg af aktører. I dag mangler forbrugerne et incitament til at tilpasse deres forbrugsmønstre til den omskiftelige forsyningssituation.

Sammen med en styrkelse af EU's emissionshandelssystem er en sådan reform af markedet, ifølge Kommissionen, et skridt i retning af at skabe de betingelser, der på sigt gør det muligt, at investeringer i ny vedvarende energi styres af markedet.

Støtteordninger til vedvarende energi har ofte en national karakter. Selvom medlemsstaterne bliver mere åbne over for øget regionalt samarbejde, er der fortsat en række praktiske problemer. En løsningsmodel kunne, ifølge Kommissionen, være grænseoverskridende rammer for deltagelse i støtteordninger.

Nye muligheder for forbrugerne

Integreringen af det indre marked skal ikke bare ske på engrosniveauet. De nationale detailed må, for at kunne udnytte det indre markeds fulde energipo-

⁴ Det danske el-marked er en integreret del af det nordiske el-marked. Handlen på engrosmarkedet for el foregår på den fælles nordiske el-børs, Nord Pool Spot, som muliggør handel mellem producenter og el-handlere. Engrosmarkedet omfatter to markedspladser: day-ahead markedet, eller på dansk spotmarkedet, og intradaymarkedet, på dansk kaldet Elbas-markedet. *Kilde: Energinet.dk.*

tentiale på el-markedet, give forbrugerne, dvs. husholdningerne og virksomhederne, mulighed for aktivt at deltage i EU's energiomstilling.

Ifølge Kommissionen medfører prisregulering, fordrejende beskatning og andre statslige indgreb, at priserne ikke tilskynder forbrugerne til at deltage i markedet. Muligheden for et mere efterspørgselsdrevet marked udnyttes derfor ikke optimalt.

Kommissionen stiller en række spørgsmål i forbindelse med høringen⁵:

- 1) Vil priser, som afspejler reel knaphed, være et vigtigt element i den fremtidige markedsstruktur? Vil der også være behov for, at priserne afspejler knaphed på ledig transmissionskapacitet?
- 2) Hvilke udfordringer og muligheder kan opstå som følge af priser, der afspejler reel knaphed? Kunne sådanne priser gøre kapacitetsmekanismer (f.eks. offentlig støtte) overflødige?
- 3) Det går langsomt med at tilpasse de fragmenterede balancemarkeder. Skal EU forsøge at fremskynde processen, f.eks. gennem lovgivningstiltag?
- 4) Hvordan kan indførelsen af den aftalte intradayplatform, der skal omfatte hele EU, sikres?
- 5) Er det nødvendigt med langfristede kontrakter mellem producenter og forbrugere for at give sikkerhed for investeringer i ny produktionskapacitet? Hvad ligger i vejen for, at langfristede risikoafdækningsprodukter kan opstå? Skal de offentlige myndigheder spille en aktiv rolle?
- 6) Hindrer forskellen på de skatter og afgifter, der lægges på elektricitet i de enkelte medlemsstater, en effektiv kanalisering af investeringerne og fri udveksling af energi?
- 7) Hvordan kan investeringer i vedvarende energi i stigende grad blive styret af markedssignaler?
- 8) Hvilke hindringer er der for fuldt ud at integrere producenter af vedvarende energi på markedet, herunder i intraday- og balancemarkederne?
- 9) Bør der være en koordineret tilgang i medlemsstaterne til støtteordninger for vedvarende energi? Hvad er de vigtigste hindringer for regionale støtteordninger?
- 10) Hvad er de vigtigste hindringer for at kickstarte en efterspørgselsreaktion?

Koordination af national politikudformning på regionalt plan

Kommissionen ønsker, at medlemsstaterne koordinerer og samarbejder med deres naboer, når de formulerer deres energipolitik. Målet er at sikre, at der er indbyrdes sammenhæng mellem alle regionale initiativer.

Det er dog den udfordring, at sammenkoblingen af el-systemerne er ret begrænset. Kommissionen har fremlagt en strategi for at indhente det, der mangler for at få alle medlemsstaterne til at opnå sammenkobling af mindst 10 pct. af deres el-produktion i 2020. Denne målsætning betyder, at alle med-

⁵ Kun et mindre udvalgt antal af Kommissionens 21 spørgsmål fra høringsdokumentet er gengivet i denne EU-note i boksene. For gengivelse af alle spørgsmål henvises til høringsdokumentet.

lemsstater senest i 2020 bør have etableret el-kabler, så mindst 10 pct. af den nationale produktion, kan forbindes med nabolandene.

Samarbejdet mellem systemoperatørerne

Det europæiske net af systemoperatører for elektricitet i Europa (ENTSO-E)⁶ spiller i dag en vigtig rolle i forbindelse med koordineringen af systemoperatører og udviklingen af netregler. De har samtidig ansvar for at sikre balancen mellem forbrug og produktion i el-systemet. Kommissionen mener, at en øget indbyrdes samordning mellem systemoperatørerne vil kræve et stærkere ENTSO-E som supplement til etableringen af regionale driftscentre, hvilket også bliver berørt i høringsdokumentet.

Lovgivningsmæssige rammer til de integrerede markeder

Integreret drift af el-nettet og integrerede handelsbestemmelser kræver et koordineret tilsyn. Derfor ønsker Kommissionen, at Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER) skal have styrket sin beslutningskompetence, så agenturet bedre kan overvåge el-markederne.

Kommissionen ønsker også en styrkelse af de lovgivningsmæssige rammer, hvilket kan gøre det nødvendigt at integrere enheder, der i dag ikke er underlagt lovpligtigt tilsyn. Dette gælder f.eks. el-børserne, som spiller en afgørende rolle på de sammenkoblede europæiske elektricitetsmarkeder.

Kommissionen stiller derfor yderligere en række spørgsmål til overvejelse:

- 11) Mens el-markederne er koblet sammen inden for EU og forbundet med nabolandene, udføres driften af systemet stadig af de nationale transmissionssystemoperatører. De regionale samarbejdsinitiativer har i dag udelukkende en rådgivende funktion. Skal de regionale samarbejder gradvis styrkes, så de får beslutningsansvar, når det er nødvendigt?
- 12) Vil det være en fordel at styrke ACER's rolle?
- 13) Vil det være en fordel at styrke de europæiske net af transmissionssystemoperatørers rolle?

Kommissionens foreslår næste skridt

Kommissionen mener, at markedet og el-forsyningen kunne fungere bedre, bl.a. ved at forbedre el-forsyningen på tværs af grænserne, styrke intraday-handelen og efterspørgslen samt fjerne prislofterne på engrosmarkederne.

⁶ ENTSO-E repræsenterer 41 systemoperatører (TSO'er) fra 34 europæiske lande og blev dannet for at understøtte det indre energimarked. ENTSO-E skal facilitere et mere indgående samarbejde mellem de relevante aktører i Europa.

En række lande har dog problemer med deres energiforsyning, og overvejer derfor at indføre offentlig støtte af den hjemlige el-produktion, så der betales for den disponible kapacitet frem for den leverede elektricitet. Dette kan, ifølge Kommissionen, være med til at forvride markedet og virke mod hensigten om at fremme en grøn omstilling.

Med høringen har Kommissionen ønsket at starte drøftelse af, hvordan fremtidens el-marked skal udformes. Meddelelsen skal give høringsparterne mulighed for at komme med bemærkninger. Dette vil blive suppleret af mere detaljerede spørgsmål om andre aspekter, særligt om el-forsyning.⁷

Med venlig hilsen

Christian Willer (5526)

⁷ Kommissionen nævner en række retsakter, som kunne blive udsat for ændringer. Det drejer sig om elektricitetsdirektivet, el-forordningen, ACER-forordningen, forordningen om energinfrastruktur, direktivet om elforsyningssikkerhed, energieffektivitetsdirektivet og direktivet om vedvarende energi.